

Kvalitativ undersøgelse af børne- målgruppens og tovholderernes oplevelse af OrkesterMester

Printvenlig udgave

April 2024

Indhold

Forord	2
Om undersøgelsen - børnemålgruppen	3
Indblik i målgruppen	4
Det gode fritidstilbud	5
Den gode skoleorkesteroplevelse	7
Relationen mellem musiklærer og elev	12
Forholdet til klassisk musik.....	14
Om evalueringen - tovholderne	17
Undersøgelsens formål	17
Organisering af OrkesterMester.....	19
Samarbejdet mellem folkeskole og musikskole.....	27
Etablering af et frivilligt skoleorkester	34

Forord

Kære læser

Vi har spurgt børnene!

På baggrund af arbejdet i OrkesterMester, hvor folkeskoler og musik- og kulturskoler i hele landet har samarbejdet om orkesterklasser, har vi spurgt eleverne om deres erfaringer og læring.

Formålet har været at give et indblik i, hvordan børnemålgruppen oplever OrkesterMester-tilbuddet. Børnene beskriver, hvordan orkestermusik og samspil tager sig ud fra deres perspektiv, hvad der motiverer dem, hvad der skaber en god fritidsoplevelse, og hvad der kan fastholde deres interesse for musikalske fællesskaber.

Undersøgelsesdesignet har koncentreret sig om fire hovedområder: det gode fritidstilbud, den gode skoleorkesteroplevelse, relationen mellem musiklærer og elev samt forholdet til klassisk musik. Håbet er, at indsigterne fra undersøgelsen kan anvendes som inspiration og fælles vidensgrundlag for alle, der arbejder med eller er interesseret i musikalske børnefællesskaber.

God læselyst!

Med venlig hilsen DMK

Om undersøgelsen – børnemålgruppen

Om undersøgelsen

Den kvalitative undersøgelse er gennemført i vinteren 2023/24, og i alt har godt 100 danske børn i alderen 8-11 år fra hele Danmark bidraget med værdifulde indsigter til rapportens analyse. Der er gennemført feltarbejde på fem skoler, der er udvalgt efter geografisk beliggenhed, således at alle regioner er repræsenterede i undersøgelsen.

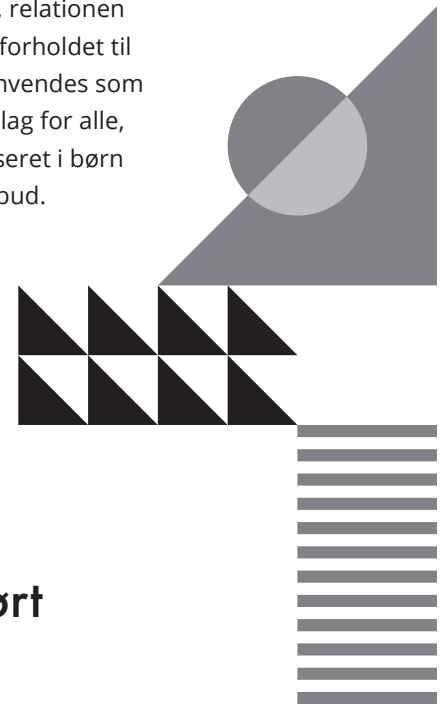
På hver skole er der gennemført duo-interviews med aktive OrkesterMester- elever, brugere af frivillige skoleorkestertilbud samt med elever, der har fravalgt at blive i det frivillige skoleorkestertilbud. Herudover er der gennemført observationsstudier under OrkesterMester-undervisningen i ti klasser.

Undersøgelsens formål

Undersøgelsen er udarbejdet af Will & Agency for Danske Musik- og Kulturskoler og OrkesterMester.

Undersøgelsens formål har været at give et dybdegående indblik i, hvordan børnemålgruppen oplever OrkesterMester-tilbuddet. Det har blandt andet været hensigten at beskrive OrkesterMester fra brugernes perspektiv, og forstå, hvad der driver dem, hvad der skaber en god fritidsoplevelse og hvordan der bedre kan skabes og fastholdes interesse for musikalske fællesskaber i aldersgruppen.

Undersøgelsesdesignet har koncentreret sig om fire hovedområder: det gode fritidstilbud, den gode skoleorkesteroplevelse, relationen mellem musklærer og elev samt forholdet til klassisk musik. Indsigterne kan anvendes som inspiration og fælles vidensgrundlag for alle, der arbejder med eller er interesseret i børn og musikalske fællesskaber og tilbud.

- Den kvalitative undersøgelse er gennemført i vinteren 2023/24, og i alt har godt 100 danske børn i alderen 8-11 år fra hele Danmark bidraget med værdifulde indsigter til rapportens analyse.
- Undersøgelsens formål har været at give et dybdegående indblik i, hvordan børnemålgruppen oplever OrkesterMester-tilbuddet.

Indblik i målgruppen

Denne undersøgelse har primært haft fokus på børn i 2., 3. og 4. klasse i aldersspændet 8-12 år. Hvad der på papiret er 5 år, kan virke som forskellige livsverdener, når man dykker ned i, hvad der optager de 8-12-årige. Det er derfor vigtigt at holde sig nuancerne for øje, når man skaber et aktivitetsunivers, der skal rumme begge yderpunkter af målgruppen.

De 8-9-årige er optagede af at udfordre sig selv og blive gode

Når man snakker med børn i alderen 8-9 år, er det tydeligt, at det er en børnegruppe, der er travlt optagede af deres fritidsinteresser og de diverse projekter, de dyrker. Der bruges meget energi og tid på udvalgte interesser, og der bruges tid på at lære reglerne inden for disse.

Hvor fodbold eksempelvis for yngre børn kan opleves som en mere fri og åben leg, er fodbold for børn i denne aldersgruppe meget centreret omkring reglerne. Det er en børnegruppe, der har fokus på at dygtiggøre sig, og det handler derfor ofte om at blive god, men også bedre og bedst. I den proces søger de ofte udfordringer før succeser, da det primære mål handler om at dygtiggøre sig.

De 8-9-årige er på jagt efter den gode underholdning

Ser man nærmere på de 8-9-åriges generelle underholdningsvaner, har de travlt med at positionere sig som "store". Det betyder, at de søger indhold og underholdning, der overrasker dem – og gerne er lidt spændende.

I disse år sker der også et markant skift fra "vores" til "min", når det handler om præferencer, og de er godt i gang med at finde ud, hvad de kan lide - og hvad de i hvert fald ikke kan lide. Underholdningsperspektivet er ofte drevet af, at det gerne skal det være sjovt, nemt og gerne konstant.

De 10-12-årige øver sig i at frigøre sig, og værdsætter tid til at lave ingenting

De 10-12-årige er en børnegruppe, der er godt i gang med at melde sig ind i nye børnegrupper og -fællesskaber, uden at melde sig ud af det trykke familieliv.

Når man snakker med 10-12-årige, er der ofte en positiv grundstemning. De har nået en alder, hvor de oplever, at de får lov til flere og flere ting på egen hånd, om end det handler om at shoppe eller gå i bio med vennerne. De er også gået i gang med at træne deres selvbestemmelse, og her er familien en god træningslejr, da mor og far ofte spiller en vigtig rolle for beslutningerne.

Derhjemme oplever de, at mor og far langsomt stiller krav fordi de 'er store', men de vil helst have frihed uden ansvar. Når de fortæller om deres liv efter skole, er der en klar tendens til, at der er mange interesser i spil på samme tid, hvilket betyder, at de ofte italesætter, at de mangler fri tid i deres liv.

De 10-12-årige har travlt med ikke at gå glip af noget

For de 10-12-årige er det kompliceret med ordet 'leg': det er et ord, der på en og samme tid fremkalder en dejlig nostalgisk følelse, samtidig med at det føles kompliceret og nærmest lidt forbudt i den store børnegruppe.

Disse år er også begyndelsen på en tid med seismiske rystelser, hvor de store, svære teenagefølelser allerede begynder at melde sig. Det viser sig i deres tanker om dem selv, men også i deres underholdningsvaner, der kraftigt læner sig ind i voksenuniverset.

Samtidig er det en gruppe, der i stigende grad præges af FOMO, idet flere har fået egne mobilere og derfor er meget bevidste om, hvad der sker i alle andres verdener. På tværs, ses desuden et voksende ønske om at få indflydelse, da det gør alting lidt sjovere.

"Jeg tror bare ikke rigtig, jeg kan gå til mere, for jeg har kun fri en dag om ugen."
— 2/3 af alle børnene i undersøgelsen

"Jeg vil gerne være lige så god som dem der er lidt større end mig."
— Pige, 3. klasse om at gå til ridning

Det gode fritidstilbud

Hvad udgør et attraktivt fritidstilbud, når man er 8-12 år gammel? Hvad gør det spændende at gå til noget i sin fritid, og hvordan fastholdes børns interesse for et givent fritidstilbud? En vigtig del af samtalerne med de deltagende børn har fokuseret på at forstå, hvad der driver børn i deres valg af fritidstilbud.

"Altså, så går jeg til noget mandag, tirsdag, torsdag, fredag. Så jeg synes ikke, jeg har så meget tid til sådan bare at være hjemme..."

— Pige, 3. klasse

Aktiv fritid er ikke det samme som "fri tid", når man er 8-12-årig

Mange af de 8-12-årige har et rigt, organiseret fritidsliv. Størstedelen af deltagerne i den kvalitative undersøgelse beretter, at de går til flere ting på ugentlig basis. I hverdagene trænes der, og i weekenderne er der stævner, kampe eller konkurrencer. Ugens syv dage fyldes hurtigt op med organiserede aktiviteter. Springgymnastik, badminton, fodbold, ridning, hulahop og dans – mulighederne virker uendelige, og de 8-12-årige er glade for at dyrke interesserer i fritiden. Dét at have en aktiv fritid er dog ikke ensbetydende med, at målgruppen oplever, at de har fri tid til at dyrke andre ting, de også gerne vil. Flere af deltagerne peger her på, at mens det er dejligt at gå til ting i sin fritid, mangler de tid til at være hjemme, lave ingenting eller være sammen med venner.

Venner er en vigtig drivkraft i det organiserede fritidsliv, men der er et stort ønske om at være sammen med venner uden for organiserede, fastdefinerede rammer også.

"Jeg tror bare ikke rigtig, jeg kan gå til mere, for jeg har kun fri en dag om ugen."

— 2/3 af alle børnene i undersøgelsen

"At gå til noget" handler først om fremmest om at blive god

De 8-12-årige er glade for at snakke og fortælle om de ting, de går til i deres fritid. Der er stor stolthed forbundet med at gå til noget, som man er god til – eller som man er i gang med at blive god til. Det bliver tydeligt i de mange interviews, at de 8-12-årige er meget optagede af at blive gode til det, de dyrker. Om end det handler om at blive bedre end naboen i hulahop eller at vinde fodboldkampen i weekenden, er der stor stolthed forbundet med at opleve en progression i sine skills. Børnegruppen deler desuden en forståelse af, at det tager tid at blive god, og fordi målgruppen er optagede af at blive gode, er der også et stort fokus på den tid, det kræver. Rom blev ikke bygget på en dag, og det ved de 8-12-årige godt. Hvis man gerne vil blive rigtig god, kræver det, at man bruger meget tid på det – både hverdage og weekender.

"Jeg vil gerne være lige så god som dem der er lidt større end mig."

— Pige, 3. klasse om at gå til ridning

"Altså, så går jeg til fodbold to gange om ugen og så er der jo ret tit kamp i weekenden."

— Dreng, 4. klasse

Inspiration er en afgørende del af målgruppens engagement i en given aktivitet

De 8-12-årige søger generelt efter tips, tricks og challenges, der kan gøre dem gode, bedre og bedst. Det ses bl.a., når de fortæller om, hvad der giver dem lyst til at blive ved med at gå til diverse fritidsaktiviteter. Derudover ses det, at mange af børnene fortæller om, at de ser op til nogle af de ældre børn, der dyrker den samme fritidsaktivitet som dem selv. Det handler således i høj grad om spændende rollemodeller, man kan se op til eller at sætte vilde mål for sig selv og sin kunnen.

"Tænk om man kan slå flikflak hele Skive rundt?"

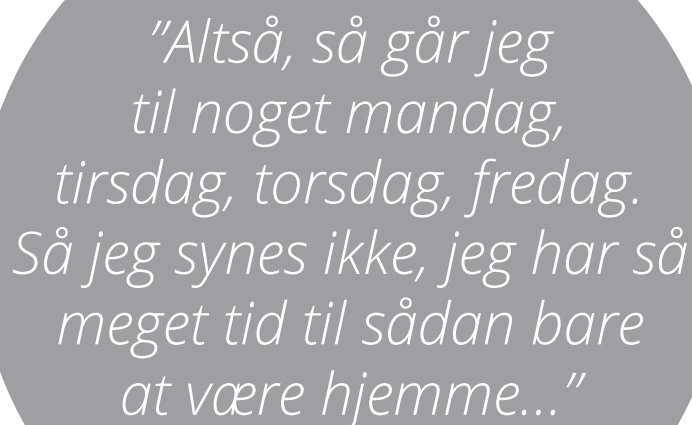
— Dreng, 3. klasse

"Jeg vil så gerne starte til ridning, men min mor siger, at jeg ikke må gå til flere ting..."

— Pige, 4. klasse

Forældre spiller en stor rolle, når det handler om fritidstilbud.

Selvom de ældste i målgruppen øver sig i at dyrke og gøre ting på egen hånd, spiller forældre fortsat en stor rolle i det organiserede fritidsliv. Selvom børnene efterspørger mere fri tid, kan det på samme tid være svært ikke at drømme om at kunne dyrke flere fritidsinteresser. Her hjælper forældrene med at prioritere og styre tiden.

"Altså, så går jeg til noget mandag, tirsdag, torsdag, fredag. Så jeg synes ikke, jeg har så meget tid til sådan bare at være hjemme..."

— Pige, 3. klasse

Den gode skoleorkesteroplevelse

En vigtig del af den kvalitative undersøgelse har fokuseret på at undersøge, hvordan børnegruppen oplever at være en del af OrkesterMester.

Her er børnegruppen særligt blevet spurgt ind til deres tanker om at være en del af et skoleorkester. Hvad gør det sjovt at "gå til orkester", og hvad lægger børnegruppen selv mærke til ved oplevelsen?

Interviewer: *"Kan I huske første gang I stod med instrumentet i hånden?"*

Pige 1: *"Ja, det var sådan lidt akavet, fordi man ikke rigtig vidste, hvad man skulle gøre, og så stod man ligesom bare der"*

Pige 2: *"Du så mig (kigger på pige 1). Jeg stod bare sådan (kigger forvirret på sine hænder) og tænkte, hvordan skal jeg gøre det her. Det er jo kun tre dele."*

Der er mange førstegangsoplevelser i skoleorkestret

På tværs af børnegruppen er der primært en positiv oplevelse af at være med i et orkester. Som med andre fag i skolen er det dog ikke alle, der har OrkesterMester som deres yndlingsfag, og det er heller ikke alle 100 børn, der har kunnet lide at være med. Uagtet om man kan lide at være i orkester eller ej, er det værd at bemærke, at børnene peger på, at der er mange, store førstegangsoplevelser forbundet med OrkesterMester, der kan være gode for voksne at huske på:

- 1. At være del af et orkester – for hvad betyder det egentlig?**
- 2. At samle det tildelte instrument – for hvordan gør man det?**
- 3. At lære at spille på det tildelte instrument – for hvordan kan man det?**
- 4. At lære nye voksne at kende – for hvem er de?**
- 5. At lære noder eller andre tricks, så man kan lære at spille – for hvad er en node?**

De klassiske instrumentnavne er heller ikke altid lige lette at huske eller holde styr på.

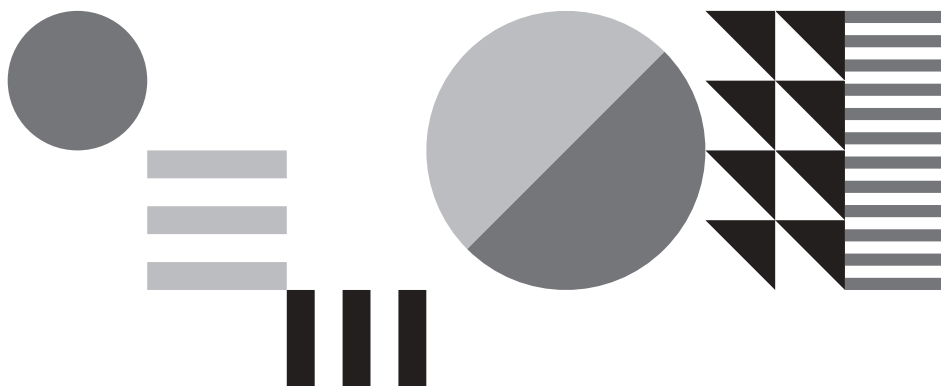
Interviewer: *"Vil I ikke fortælle, hvad det er for nogle instrumenter, I spiller på?"*

Pige 1: *"Jo. Jeg spiller på saxofon."*

Pige 2: *"Og jeg spiller på ... Ej, nu har jeg glemt, hvad det hedder".*

Pige 1: *"... Hedder det ikke trombone?"*

Pige 2: *"Jo! Jeg spiller på trombone."*

Orkestermester er først og fremmest 'musik' på skemaet

På tværs af børnene i undersøgelsen er der enighed om, at OrkesterMester er et fag i skolen – ligesom de har matematik, historie eller idræt. En del af børnene oplever i den forbindelse at være i tvivl om, hvad OrkesterMester er, når de spørges ind til det, da det på deres skema har et andet navn eller blot anses som at have musik. Uanset navnet, er der dog enighed om, at OrkesterMester er et positivt frirum i løbet af skoleugen. Her beskriver flere af børnene, at der er andre regler end i f.eks. matematik, hvilket per automatik gør rummet spændende. De af børnene, der kan lide at være en del af OrkesterMester placerer også OrkesterMester på deres top 5 over favoritfag i skolen.

"Det er i hvert fald et af mine tre yndlingsfag... Musik, dansk og billedkunst."

— Pige, 3. klasse

"Jeg kan bedst lide frikvarter. Jeg kan ikke så godt lide musik."

— Dreng, 4. klasse

Selvbestemmelse betyder meget for orkesteroplevelsen

Når børnene spørges, hvad der er det sjoveste ved at være en del af orkestret, fremhæver langt de fleste, at det er sjovt, man får lov til at spille sammen. Der er således stort fokus på fællesskabet omkring musikken. Hernæst forklarer mange, at noget af det, der gør OrkesterMester særligt er, at de får lov til at lære at spille på et instrument. Der er dog flere af børnene, der påpeger, at de hellere vil lære at spille på flere instrumenter end at

være 'fastlåst' til det enkelte instrument, de er blevet tildelt. Desuden fortæller flere, at de ærgrer sig lidt over, at det er de voksne, der har bestemt hvilket instrument, de skal spille på i det 2-årige forløb, og en del giver udtryk for gerne at ville skifte instrument. På alle fem besøgte skoler har instrumentuddelingen været voksenstyret, og instrumentet betyder to ting for børnene: 1) hvilket instrument du skal tilbringe to år med, og 2) hvem du skal spille sammen med, når der øves på de individuelle instrumentgrupper. Begge dele betyder meget for børnene, men især det sociale element spiller en rolle, og kan mindske børnenes lyst og motivation.

"Jeg ville hellere spille på saxofon..."

— Dreng, 4. klasse

"Så var jeg den eneste pige, der spillede på trombone. Det er ikke så fedt"

— Pige, 3. klasse

Fællesskabet og samspillet er en vigtig del af orkesteroplevelsen

For børnene betyder oplevelsen af at være fælles i og om orkestret meget, og mange fremhæver, at det er sjovest at være til OrkesterMester, når man føler sig som del af et orkester. Når børnene spørges ind til, hvad der gør det sjovt at gå til orkester, er der ingen tøven i deres svar: det allersjoveste er, når man får lov at spille sammen på tværs af instrumentgrupper. Det er fint at øve sig på sit eget instrument, men det bedste er at spille sammen. Her er det interessant at se, at antallet af instrumenter i orkestret ikke spiller den store rolle for børnene, så længe der er mere end ét instrument, så fornemmelsen af samspil føles tydelig.

"Det er i hvert fald et af mine tre yndlingsfag... Musik, dansk og billedkunst."

— Pige, 3. klasse

"Så var jeg den eneste pige, der spillede på trombone. Det er ikke så fedt."

— Pige, 3. klasse

OrkesterMester er tilrettelagt på forskellige måder på de deltagende skoler. Nogle skoler har samspil hver eneste gang og andre skoler prioriterer, at tiden bruges i de enkelte instrumentgrupper. Uanset om der er planlagt samspil hver gang eller kun en gang imellem, er det altid samspillet, børnene fremhæver.

"Jeg kan bedst lide, når vi alle spiller sammen."

— Dreng, 4. klasse

"Det er allersjovest når vi spiller sammen til sidst, synes jeg."

— Pige, 4. klasse

Kvantitet og hurtige succeser skaber den gode orkesteroplevelse i børnehøjde

På tværs af børnegruppen ses der en stor interesse for de hurtige succesoplevelser i skoleorkestret.

"E, D, E, D, E, D, pause, E, D. Ja, det er sådan. Den er kort, men jeg kan godt lide den."

— Dreng, 3. klasse

Eftersom flere af børnene er vant til at dyrke fritidsinteresser i deres fritid, ved de godt, at øvelse gør mester, men der er stor forskel på, hvor hurtigt børnene selv oplever, at de er gode vs. musiklæreren. Børnene ved godt, at de skal øve – men flere peger på, at det hurtigt kan blive kedeligt, når man skal øve den samme sang for mange gange. I børnehøjde er det lige så vigtigt at kunne spille mange forskellige sange som at mestre én sang perfekt. Sidstnævnte er ofte det, de oplever, at læreren efterspørger. Når man spørger børnene, er et godt skoleorkester et orkester, hvor der er plads til hurtige succeser. Børnene leder efter de gode oplevelser, og derfor sætter de pris på sange/stykker, de hurtigt kan få greb om, der skaber en god følelse for alle i orkestret.

"Jeg tror måske vi brugte sådan seks gange på at øve den der, det synes jeg altså var for lang tid."

— Dreng, 4. klasse

"Da vi var til en koncert, så kunne jeg godt lide, at vi skulle vise alt det, vi har øvet mange gange."

— Pige, 3. klasse

"Jeg kan bedst lide, når vi alle spiller sammen."

— Dreng, 4. klasse

"Med 'Last Christmas', der skulle vi bare blive ved med at øve, blive ved med at øve, blive ved med at øve."

— Dreng, 3. klasse

Det er stort at lære nye skills, men instrumentet bliver primært i skolearenaen

Selvom stort set alle børnene i OrkesterMester oplever, at de får bedre og bedre styr på deres instrument, falder OrkesterMester mellem to stole, når det handler om dygtiggørelse. Kigger man på børnegruppens oplevelse af dygtiggørelse i de organiserede fritidstilbud opleves det, at det kræver tid og øvelse at blive god. Men fordi OrkesterMester først og fremmest er et fag i skolen, er der ikke helt den samme dedikation at spore til at lære at mestre det nye instrument. De færreste børn tager deres instrument med hjem efter skole for at øve, og her spiller særligt tre ting en rolle:

1. **Det kan være svært at samle instrumentet selv**
2. **Et manglende forældreengagement**
3. **En bekymring for at komme til at ødelægge et dyrt instrument.**

"Jeg har prøvet at have den med hjem (trombonen), men min mor blev ved med at sige, at det larmede."

– Pige, 4. klasse

Flere af børnene fortæller eksempelvis, hvordan musikskolelæreren ofte gør dem opmærksomme på, hvor dyre instrumenterne er, og hvor godt de skal passe på dem, og hvor forsigtige de skal være omkring dem.

"Jeg havde den (klarinet) med hjem en dag, men så skulle jeg cykle over til min veninde efter skole, og der var rigtig mange bump på cykelstien og det bumlede så meget, og så blev jeg bange for at den gik i stykker... Den er jo ret dyr."

— Pige, 3. klasse

Koncertoplevelser styrker succesoplevelsen og giver en følelse af formål

På tværs af børnegruppen udtrykker børnene begejstring for hurtige succeser, at kunne flere sange og koncertoplevelser. Mange af børnene fortæller med glæde i stemmen, at de har prøvet at spille koncerter med deres skoleorkester. Disse koncertoplevelser svinger fra opvisning for andre elever på skolen til forældrearrangementer til de større OrkesterMester-fester, hvor de har prøvet at spille med et rigtigt orkester. Uanset størrelsen på koncerten er det tydeligt, at børnenes engagement i orkesteret drives af udsigten til og oplevelsen af koncert.

Koncerterne er et konkret mål, børnene arbejder henimod, og det er spændende, om end også lidt angstprovokerende, at spille koncerter, men det giver en dejlig følelse indeni, når man kan vise andre, hvad man kan.

"Da vi var til en koncert, så kunne jeg godt lide, at vi skulle vise alt det, vi har øvet mange gange."

– Pige, 3. klasse

"Så skulle vi spille med et rigtigt orkester, det synes jeg var ret stort, fordi så kunne de jo høre, hvis jeg spillede noget forkert. ... Men det var også ret vildt."

– Dreng, 4. klasse

Det frivillige skoleorkester er udfordret af flere parametre

Det er ikke alle de deltagende skoler, der har etableret et frivilligt skoleorkester. På de skoler, hvor der er etableret et frivilligt skoleorkester, beskriver de deltagende børn et spændingsfelt fra "det bedste i verden" til "sjovt, men også lidt kedeligt". Herudover fremhæves det, at det frivillige orkester op-levs som en god arena til at være sammen med sine venner – eller møde nye venner på.

De elever der ikke har valgt at fortsætte i det frivillige orkester, eller har prøvet det for en periode, og derefter er hoppet fra, forklarer oftest frafaldet med følgende begrundelser:

1. Ophørt interesse for instrumentet
2. Når venner stopper, mindskes det sociale incitament
3. Udskiftning af musikskolelærer
4. Manglende tid i hverdagen
5. Konkurrence med andre fritidsaktiviteter
6. Manglende opbakning/kendskab fra forældrenes side

"Det var bare som om, at efter hun (den nye lærer) kom, så var det bare ikke helt det samme."

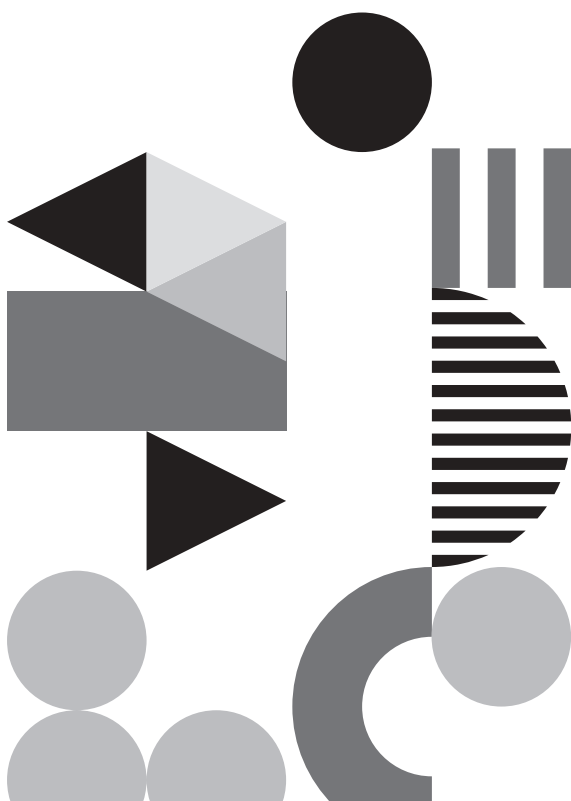
— Pige, 6. klasse

"Jeg ville hellere gå til kor, for der kan vi fjolle lidt mere..."

— Pige, 4. klasse

"Jeg tror faktisk, jeg har glemt at fortælle min mor, jeg er stoppet med at spille saxofon..."

— Dreng, 5. klasse

Relationen mellem musikskolelærer og elev

I OrkesterMester-forløbet spiller musikskolelærere en vigtig rolle. Hvor musikskolens tilbud ofte bygger på mesterlæreprincipper, repræsenterer folkeskolerummet en noget anden undervisningsarena, hvor antallet af elever ikke nødvendigvis giver plads til, at mesterlæreren kan lære fra sig. I undersøgelsen er børnene blevet spurgt ind til, hvordan de oplever den undervisning, de modtager i OrkesterMester-forløbet.

Musikskolelæreren er anderledes – og det kan være både godt og skidt

Musikskolelæreren er muligvis ugens gæst på skoleskemaet, og har ikke deres daglige gang på skolen. For børnene opleves de dog ikke som fremmede, og børnene omtaler dem på lige fod med deres andre lærere. De fleste af børnene bemærker dog, at der er noget lidt anderledes ved musikskolelæreren end ved de vante skolelærere. Når børnene spørges ind til, hvad der opleves anderledes, har de svært ved at sætte ord på det. Nogen opleves anderledes, fordi de ikke er sammen med klassen så meget; nogen fordi de har andre regler for undervisningen, og andre fordi instrument- og orkesterundervisningen skiller sig ud fra en almindelig skoledag.

”Han var ligesom sådan anderledes. Altså. Eller. Ja. Det er bare lidt svært at forklare.”

– Tidligere OrkesterMester-elev om violinlæreren

Det er ikke motiverende for eleverne at få skæld ud i noget, de finder rigtig svært

En af årsagerne til, at børnene også bemærker, at musikskolelæreren er anderledes, er bl.a., at der er flere og markant anderledes regler, når der er OrkesterMester på skemaet. Enkelte børn fremhæver, at en af de gode ting ved OrkesterMester er, at man f.eks. må stå op under undervisningen; det er med til at understøtte deres oplevelse af et kreativt frirum i løbet af skoledagen. Dog har andre børn et større fokus på de mere udfordrende elementer af OrkesterMester- undervisningen, der særligt involverer mødet med musikskolelæreren. Det kan f.eks. være at få skæld ud over, hvordan man holder eller håndterer instrumenterne. Her er der flere elever, der har oplevet, at musikskolelæreren har påpeget instrumenternes pris, når de får skæld ud, fordi man skal passe godt på dyre instrumenter. Flere af eleverne fortæller, at de gør deres bedste, og at det derfor ikke er så motiverende for dem at få skæld ud i noget, der for de fleste opleves som rigtig svært.

”Så blev hun ligesom sådan lidt mere sur, når man ikke gjorde det helt rigtigt.”

– 3. klasses elev om trompetlæreren

”Hun var anderledes. Hun havde flere regler og var lidt streng.”

– Tidligere OrkesterMester-elev om violinlæreren

"Så blev hun ligesom sådan lidt mere sur, når man ikke gjorde det helt rigtigt."

– 3. klasses elev om trompetlæreren

Det er sjovest for børnene, når der er enighed om succeskriterierne

Mens børnene hurtigt får en oplevelse af, at de bliver bedre, oplever de, at lærerne ofte ikke deler deres succesparametre. Det handler især om spørgsmålet om, hvad der egentlig er succeskriteriet for OrkesterMester. Handler det om at lære at mestre et instrument? At lære at få lyd ud af instrumentet? At lære hvad et orkester er? At lære nye sange? At spille sammen i et orkester? Ud fra børnenes perspektiv er der mange forskellige elementer i spil, som de skal lære at mestre – eksempelvis at samle instrumentet, at skabe lyd og klang og at kunne spille sammen. Det er dog tydeligt, at for børnene er der størst musikglæde, når deres succesoplevelser også anerkendes af musikskolelæreren, så succesen kan deles.

"Jeg synes vi var sådan ret gode, men det synes hun (læreren) ikke, og så skulle vi bare øve igen og igen og igen."

– Dreng, 4. klasse

Den gode OrkesterMester-lærer giver tips og tricks i børnehøjde

I forlængelse af målgruppens forståelse af succesoplevelser, er det spændende at observere, hvordan elever og lærere på de deltagende skoler går forskelligt til værks. Enkelte lærere insisterer på, at eleverne skal lære at forstå og læse noder på et nodeark; andre bruger nodekort til fælles lydøvelser; andre bruger nodebogstaver. Selvom langt de fleste af de deltagende børn i undersøgelsen finder det sjovt at være med i OrkesterMester, er de også enige om, at det nogle gange kan være svært at følge med. Det kan være svært at samle instrumentet, at holde rigtigt på det, at blæse rigtigt i det, at nå de rigtige knapper, eller at koncentrere sig på den måde, som musikskolelæreren efterspørger. Alt imens de også skal lære noder. På en enkelt skole har lærerne eksempelvis forsøgt sig med tips og tricks i børnehøjde, der skal hjælpe børnegruppen til at opnå en lettere og hurtigere succesoplevelse – som f.eks. at sætte farvet tape på trombonen for at hjælpe eleverne med at finde den rette lyd. På andre skoler har eleverne oplevet, at en tålmodig lærer kan gøre underværker, fordi man her kan blive hjulpet videre – uden at få skældud.

"Han var god til at hjælpe os videre."

– Pige, 6. klasse om violinlæreren i OrkesterMester

"Han var ligesom sådan anderledes. Altså. Eller. Ja. Det er bare lidt svært at forklare."

– Tidligere OrkesterMester-elev om violinlæreren

Den seje musiklærer viser, hvor vildt det kan blive

Når børnene fortæller om deres oplevelse af OrkesterMester, peger de på flere udfordringer i OrkesterMester-undervisningen. En af de største handler om, at de har svært ved at se, hvor gode de kan blive på instrumenterne og i samspillet. Inspiration, rollemodeller og challenges spiller en vigtig rolle i målgruppens generelle engagement i fritidsaktiviteter, og disse tre elementer peger flere af børnene på, at de har svært ved at finde i OrkesterMester. En del af børnene oplever og italesætter, at de bliver bedre, og det er især blandt de elever, der er på 2. år af OrkesterMester.

De, der har prøvet at være med til Orkestermester-festerne har også fået en forståelse for, hvor gode de faktisk kan blive til at spille, men for de, der er nye i OrkesterMester, mangler der muligvis en idé om, hvor sejt og vildt, det kan blive. Der virker her til at være et endnu større potentiale for at musikskolelærerne kan vise eleverne, hvor vildt det kan lyde, når man for alvor kan spille på de klassiske instrumenter.

"Jeg håber rigtig meget jeg kan blive lige så god som hende en dag!!!"

– 4. klasses-elev om OrkesterMester-læreren

Forholdet til klassisk musik

I OrkesterMester er der fokus på det klassiske symfoniorkestres instrumenter, og en del af musikinspirationen til undervisningen findes også i klassiske værker. Den kvalitative undersøgelse har derfor også haft til formål at undersøge, hvordan målgruppen oplever den klassiske musik, samt hvilket forhold de har til musikken.

Musikdefinitioner og genrer er langt fra børnenes hverdag

På tværs af børnegruppen opleves der generelt udfordringer med at beskrive, hvad det egentlig er for en musik, de spiller i orkestret.

"Hvad vi spiller? Øh... Altså... Vi spiller... altså... det går ligesom lidt hurtigt eller langsomt, sådan måske lidt sådan noget, man spillede sådan i folketiden."

– Pige, 4. klasse

Selvom målgruppen er i fuld gang med at udvikle identitet og personlig smag, er det tydeligt på børnene, at de ikke har opnået kendskab og forståelse af musikgenrer. Her er klassisk musik ingen undtagelse, og børnegruppen kæmper med at forklare, hvad det er for en "slags" musik, de spiller i orkestret. Dette er ikke kun gældende for deres forståelse af musikken i OrkesterMester, men gælder også i deres eget liv. Det er kun meget få af de deltagende børn, der har dannet deres egen musiksmag på nuværende tidspunkt. I stedet hører de, hvad der nu engang høres derhjemme.

"Altså – det er jo ikke fordi vi ligesom laver vores egne Spotify-playlister eller noget"

– Pige, 4. klasse

For børn er den musikalske oplevelse sjovest, når man spiller noget, man kan mærke eller kender

Når børnene fortæller om den musik, de spiller i orkestret, er der størst musikglæde at spore, når de kender sangene i forvejen. 'Happy' fremhæves af alle børn, som noget, de har kunnet lide at spille i orkestret. Herudover har enkelte af børnene også prøvet selv at foreslå numre, de kunne tænke sig at spille, og der er stor entusiasme, når læreren har indvilget.

Herudover er der også større spilleglæde at spore, når numrene er af rytmisk karakter, hvor børnene har nemmere ved at mærke musikken.

"Så prøvede jeg at spørge om vi kunne spille noget fra Harry Potter og så sagde han ja!!!"

– 3. klasses-dreng om marimba-timen og at få medindflydelse på musikvalget

Læreren er altid indgangen til den gode musikoplevelse

På mange måder er det en stor fordel, at OrkesterMesters målgruppe stadig er søgende i deres musiksmag, da det betyder, at de i udgangspunktet er åbne for nye genrer, rytmer og oplevelser. Det er dog tydeligt på børnene, at det hele afhænger af, hvordan læreren introducerer børnene for musikken. For børnene virker det til at give mest intuitiv mening, når de kan høre musikken/stykket i sin helhed, fremfor kun at fokusere på de enkelte brudstykker/instrumentdele. Helhedsoplevelsen hjælper dem til at få en fornemmelse af, hvor storslået det kan lyde, når alle dele passer sammen.

Det kan være en fordel med en målgruppe, der er drevet af en søgen efter underholdning og frihed, at der ikke bruges for lang tid på at tale omkring stykkets oprindelse, før eleverne selv får lov til at kaste sig ud i det.

"Jeg kan nok bedst lide, når vi sådan hurtigt kommer til at skulle spille. Nogle gange, så snakker lærerne rigtig meget."

– Dreng, 4. klasse

*"Hvad vi spiller?
Øh... Altså... Vi spiller...
altså... det går ligesom
lidt hurtigt eller
langsomt, sådan måske lidt
sådan noget, man spillede
sådan i folketiden."*

– Pige, 4. klasse

*"Ja, vi spiller også
klassisk musik.
Vi har spillet Midt om
Natten med Kim Larsen,
det er sådan klassisk
dansk musik."*

– Dreng, 4. klasse

Forståelsen af hvad der er 'klassisk', er anderledes for elev og lærer

Hvad er klassisk musik, når man er 8 til 12 år gammel? Spørger man børnene, der stadig er i gang med at finde ud, hvad de kan lide af musik og anden kulturel underholdning, er det svært for dem at holde styr på de mange musikalske førstegangsoplevelser, der er på spil i OrkesterMester. De er i gang med at lære at samle og spille på et instrument, de lærer at begå sig i et orkester, de har mødt en ny undervisningsform, enkelte lærer noder, andre lærer nye sange. I disse mange nye oplevelser virker det ikke som førsteprioritet for børnene at kunne beskrive, præcis hvilken slags musik, de spiller.

Overordnet set er der ikke det store kendskab til musikkens verden, og genrebeskrivelser er et fluffy begreb for børnene. Samtidig er det også en overvejelse værd, hvorvidt elever og lærere overhovedet taler det samme sprog, når der tales om 'klassisk musik'. Flere af eleverne besvarer eksempelvis spørgsmålet om, hvorvidt de spiller klassisk musik i orkestret, med, at det gør de, fordi de spiller Kim Larsen, som de ser som klassisk - dansk - musik.

"Ja, vi spiller også klassisk musik. Vi har spillet Midt om Natten med Kim Larsen, det er sådan klassisk dansk musik."

– Dreng, 4. klasse

- Det kan være en fordel med en målgruppe, der er drevet af en søgen efter underholdning og frihed, at der ikke bruges for lang tid på at tale om stykkets oprindelse, før eleverne selv får lov til at kaste sig ud i det.

"Jeg kan nok bedst lide, når vi sådan hurtigt kommer til at skulle spille. Nogle gange, så snakker lærerne rigtig meget."

– Dreng, 4. klasse

Om evalueringen – tovholderne

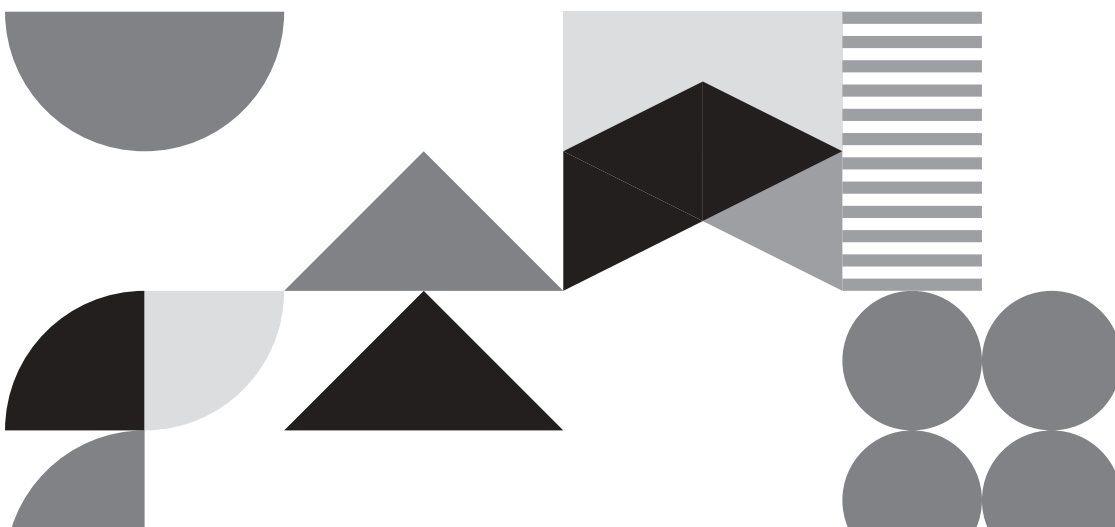
Evalueringen består af interviews med tovholdere og interessenter fra ti skoler, der har bidraget med værdifulde indsigter til evalueringen. De udvalgte skoler er valgt efter geografisk beliggenhed, således at alle regioner er repræsenterede i undersøgelsen.

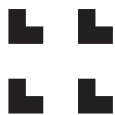
På fem af de ti skoler er der gennemført interviews med elever, lærere og tovholdere. De sidste fem interviews er gennemført som telefoninterviews. Den kvalitative evaluering af OrkesterMester er gennemført i vinteren 2023/24.

Undersøgelsens formål

Denne undersøgelse er udarbejdet af Will & Agency for Danske Musik- og Kulturskoler og OrkesterMester. Undersøgelsens formål har været at indsamle deltagende tovholders erfaringer med at drive og afvikle OrkesterMester i praksis. Evalueringen har vist, at der ikke findes en 'one size fits all'-tilgang for OrkesterMester. Indsigterne i denne rapport skal derfor ikke opleves som en how-to-guide, men i stedet ses som inspiration og input fra skoler, hvis erfaringer bygger på de enkelte skolars tilpassede tilgang og oplevelse.

Denne rapport er inddelt i tre afsnit. I det første afsnit kortlægges det, hvordan OrkesterMester er organiseret på de deltagende skoler, og hvilke erfaringer tovholdere og lærere har. I det andet afsnit undersøges det, hvordan samarbejdet mellem folkeskole og musikskole faciliteres på de deltagende skoler, og i det tredje og sidste afsnit deles der erfaringer med at etablere et frivilligt skoleorkester. Indsigterne fra denne evaluering kan anvendes som inspiration og fælles vidensgrundlag for alle, der arbejder med eller er interesserede i børn og musikalske fællesskaber og tilbud.

Organisering af OrkesterMester

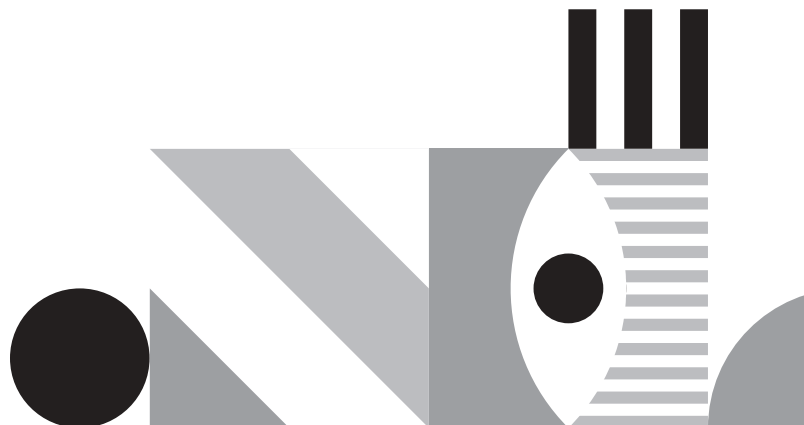
Når tovholderne fortæller, hvordan OrkesterMester afvikles på netop deres skole, står det hurtigt klart, at der ikke findes to identiske OrkesterMester-forløb. Ingen organisering er ens i OrkesterMester. Næsten hver skole, musikskole og samarbejde har valgt hver deres organisering. Nogle skoler har valgt at have mange forskellige instrumenter – en enkelt skole har haft op til otte forskellige instrumenter og en lærer til hvert eneste instrument.

På nogle skoler spiller eleverne på det samme instrument i to år, hvor de på andre skoler prøver fire forskellige instrumenter i kortere forløb ad gangen. Nogle har undervisning i et musiklokale, andre har undervisning i lokaler i SFO, klub, Aula, festsal eller klasselokaler på folkeskolerne, og hos andre foregår undervisningen på den lokale musikskole. Nogle har delt undervisningen op, så det kun er halvdelen af klasserne, der får undervisning ad gangen; andre har alle elever afsted på én gang.

Der findes ikke to ens OrkesterMester-forløb

Når tovholderne fortæller, hvordan OrkesterMester afvikles på netop deres skole, står det hurtigt klart, at der ikke findes to identiske OrkesterMester-forløb. Ingen organisering er ens i OrkesterMester. Næsten hver skole, musikskole og samarbejde har valgt hver deres organisering. Nogle skoler har valgt at have mange forskellige instrumenter – en enkelt skole har haft op til otte forskellige instrumenter og en lærer til hvert eneste instrument. På nogle skoler spiller eleverne på det samme instrument i to år, hvor de på andre skoler prøver fire forskellige instrumenter i kortere forløb ad gangen.

Nogle har undervisning i et musiklokale, andre har undervisning i lokaler i SFO, klub, Aula, festsal eller klasselokaler på folkeskolerne, og hos andre foregår undervisningen på den lokale musikskole. Nogle har delt undervisningen op, så det kun er halvdelen af klasserne, der får undervisning ad gangen; andre har alle elever afsted på én gang. Der findes således utallige muligheder for at organisere OrkesterMester både i form af instrumenter, bemanding, lokaler osv. De fremhævede eksempler i denne evaluering skal ses i lyset af dette.

Den store drøm er mange instrumenter, men i praksis fungerer få instrumenter bedst

Efter at have interviewet de forskellige skoler, tegner der sig et mønster: Dem, der udstråler størst glæde over OrkesterMester, og føler sig mest succesfulde, er typisk de skoler, hvor der maksimalt er tre instrumenter involveret. Her peger flere tovholdere på, at den begrænsede mængde instrumenter gør hele organiseringen mindre kompleks, og det opleves også at gøre samspillet i orkestret mere tilgængeligt for både børn og voksne.

Bag valget af instrumenter ligger der forskellige overvejelser hos de deltagende tovholdere, men nogle parametre synes at gå igen: hvilke instrumenter passer sammen? Hvor stort og alsidigt skal orkestret være? Er der en

passion for bestemte instrumenter i medarbejdergruppen? Uanset motivationen bag instrumentvalget, medfører valget forskellige konsekvenser, idet det påvirker, hvor mange lærere og lokaler der skal bruges, og betyder noget for kompleksiteten i samarbejdet.

“Vi havde et fantastisk slagtøjs-hold i forvejen. Vi havde en medarbejder, der var rigtig god til det.”

– Tovholder, folkeskoleleder

“Vi vidste ikke, man kunne nøjes med at have to instrumenter.”

– Tovholder, musikskolelærer

Den gode OrkesterMester-time faciliteres af mere end én lærer

På tværs af de deltagende skoler er undervisningsmiljøet omkring OrkesterMester meget varieret, hvilket naturligvis afhænger af den enkelte skoles organisering. Nogle steder står en musikskolelærer alene med grupper af 10-15 elever i små lokaler på skolen. Andre steder finder undervisningen sted i hele klasserum med flere instrumenter og fem eller flere lærere til stede.

Der er også steder, hvor eleverne mødes alle sammen, deler sig op og genforenes senere i undervisningen. På trods af disse forskelle er der en tydelig tendens: Den bedste OrkesterMester-time faciliteres af mere end blot én lærer.

Denne oplevelse går på tværs af folkeskolelærere, musikskolelærere og tovholdere, og kommer til udtryk på alle deltagende skoler. Her peger flere på, at det i musikundervisningen opleves gavnligt at være flere til stede, da det giver mulighed for at holde øje med orkestrets helhed og samtidig dykke ned i detaljerne med både den enkelte elev og det specifikke instrument. Oplevelsen af, at der er en "kendt" lærer til stede sammen med en musikskolelærer bidrager desuden til, at undervisningen kan forløbe mere smidigt og effektivt.

"Jeg kalder dem Bjørnebanden. De kan godt lide hinanden internt, og det smitter af. De laver sjov med hinanden og børnene."
– Tovholder, folkeskoleleder

"Jeg tror ikke på at vi nogen sinde kan undvære vores eget personale til undervisningen."
– Tovholder, folkeskoleleder

Dårlige rammer spænder ben for forløbet

En central del af OrkesterMester-forløbet handler om at opbygge et stærkt fællesskab mellem eleverne og orkestret. Her spiller de fysiske omgivelser en afgørende rolle. På flere skoler finder orkesterundervisningen ikke sted i dedikerede musiklokaler, men derimod i SFO'ens lokaler, fritidsklubbens områder eller endda i en aula.

Flere OrkesterMester-lærere oplever i den forbindelse, at der er en udbredt følelse blandt de øvrige lærere på skolerne af, at OrkesterMester-undervisningen både larmer og forstyrrer. Dette kan skabe en kløft mellem OrkesterMester-forløbet og skolens øvrige personale. I forbindelse med selve undervisningen beskriver flere af tovholderne, hvordan undervisningen også ofte foregår i lokaler, der ikke er egnet til musikundervisning, og at de ofte må skifte lokaler. Mange af dem oplever også, at OrkesterMester-instrumenter og -udstyr forsvinder mellem de ugentlige timer, fordi de bliver flyttet af andre brugere af lokalerne.

"Er der nogen der har set de nodehæfter jeg lod ligge hernede? De er væk!"

– Musikskolelærer

Flere peger desuden på, at de bruger meget tid på først at samle eleverne i ét lokale, for dernæst at skulle sende dem ud i forskellige lokaler, der ikke er i umiddelbar forlængelse af hinanden. Flere af lærerne udtrykker i den forbindelse frustration over, at deres OrkesterMester-forløbet ofte ikke har én fast base, fordi vedvarende logistiske udfordringer gør det svært at fokusere på det, det hele handler om: musikken.

"Vi har ikke et sted at have nogle ting. De stuer ting af vejen på en hylde i SFO'en, vi har et depotrum, men det bruger skolen som mødelokale."

– Tovholder, musikskolelærer

Dedikerede OrkesterMester-dage skaber gode vilkår for samarbejdet

"Jeg planlægger rundt om det, så musikskolelærerne har en chance. Vi har altid en snak om hvornår det skal være."

– Tovholder, folkeskoleleder

"Alle OrkesterMester-timer er om tirsdagen."

– Folkeskolelærer

Alle deltagende skoler har grebet udfordringen omkring planlægning an på forskellig vis, men alle tovholdere beskriver, at logistik forbundet med planlægningen af OrkesterMester ofte er kilde til stor hovedpine. Eftersom OrkesterMester er et samspil mellem skoleleder, lærere, musikskole og musikskolelærere, kan det være svært at planlægge, hvornår OrkesterMester-timerne skal afvikles. Enkelte skoler har planlagt det således, at deres OrkesterMester-undervisning finder sted på samme dag for alle deltagende klasser, hvilket betyder, at musikskolelærerne er tilstede hele dagen. På andre skoler er OrkesterMester fordelt på flere dage, hvorfor musikskolelærerne skal komme over flere dage.

Stort set alle tovholdere fremhæver dog, at det er afgørende for at OrkesterMester lykkes, at faget prioriteres som et fag i skemalægningen. Dette skaber gode vilkår for samarbejdet, da de længere dage påvirker relationen OrkesterMester-lærerne imellem. En enkelt skole fortæller direkte, at de planlægger resten af undervisningen omkring OrkesterMester, da de prioriterer faget højt i den samlede helhed. Herudover beskriver de skoler, der har etableret et frivilligt orkester, at denne øvelse lykkes bedst, hvis det frivillige orkester ligger samme dag som den øvrige OrkesterMester-undervisning.

*"Jeg ville kaste
noget mere energi
efter de forældre, hvis
jeg skulle gøre det igen."*
– Tovholder,
folkeskoleleder

*"Mange elever har
sagt, at de ikke må
spille hjemme fordi "det
larmer" eller "min hund
gør når jeg spiller."*
– Tovholder,
folkeskoleleder

Forældre støtte opfattes som afgørende for OrkesterMesters succes

På tværs af de deltagende skoler er undervisningsmiljøet omkring OrkesterMester meget varieret, hvilket naturligvis afhænger af den enkelte skoles organisering. Nogle steder står en musikskolelærer alene med grupper af 10-15 elever i små lokaler på skolen. Andre steder finder undervisningen sted i hele klasserum med flere instrumenter og fem eller flere lærere til stede. Der er også steder, hvor eleverne mødes alle sammen, deler sig op og genforenes senere i undervisningen. På trods af disse forskelle er der en tydelig tendens: Den bedste OrkesterMester-time faciliteres af mere end blot én lærer.

Denne oplevelse går på tværs af folkeskolelærere, musikskolelærere og tovholdere, og kommer til udtryk på alle deltagende skoler. Her peger flere på, at det i musikundervisningen opleves gavnligt at være flere til stede, da det giver mulighed for at holde øje med orkestrets helhed og samtidig dykke ned i detaljerne med både den enkelte elev og det specifikke instrument. Oplevelsen af, at der er en "kendt" lærer til stede sammen med en musikskolelærer bidrager desuden til, at undervisningen kan forløbe mere smidigt og effektivt.

Samspil i hver undervisning skaber glæde hos eleverne

Den kvalitative undersøgelse af børnenes oplevelse af OrkesterMester viser, at eleverne elsker at spille sammen. Den viser desuden, at det netop er i samspillet, at de føler, at de er et orkester, og kan høre, at det, de øver på, lyder godt. Mange lærere og skoler deler børnenes oplevelse, og oplever størst glæde fra børnene, når de forskellige instrumentgrupper spiller sammen. Det er dog ikke på alle skoler, at undervisningen tilrettelægges ud fra idéen om samspil. På nogle skoler planlægges der eksempelvis "tutti" lektioner, som udelukkende er samspil, som ikke foregår hver gang, men derimod hver tredje eller fjerde gang.

Mellem tutti-lektionerne spiller børnene således udelukkende i deres respektive instrumentgrupper. På andre skoler opdeles timerne, så den første halvdel af undervisningen foregår ude i de enkelte instrumentgrupper, hvorefter den sidste halvdel altid er fælles samspil.

"Eleverne vokser når de spiller sammen. Og man hører helheden, de har øvet på længe."

– Tovholder, folkeskoleleder

"Succesen er at spille sammen og opdage, at det hænger sammen."

– Tovholder, musikskolelærer

Lokal succeshistorie

Når farver er nemmere at forstå end toner

I børne-evalueringen fortalte eleverne på OrkesterMester at der er mange nye ting at lære når man skal lære at spille på et instrument. Der er mange ting at huske, og mængden af ny information kan være overvældende. En lærergruppe på en af de deltagende skoler fandt en kreativ løsning, hvor tape i forskellige farver blev sat på elevernes tromboner – både for at gøre det tydeligt hvor tonerne ligger, men også for at gøre det nemmere for børnene at få en succesoplevelse med at spille, og senere huske tonen. Den deltagende skole oplevede eleverne tage godt imod ideen, og at deres udvikling gik hurtigere, og var mindre besværlig.

Jo flere koncerter, des større følelse af succes hos eleverne

Langt de fleste af tovholderne anerkender, at koncerter sammen med samspil skaber en følelse af succes hos eleverne. Koncerter kan dog være svære at afvikle i praksis, hvorfor det ikke er på alle skoler, at det prioriteres.

På tværs af tovholdere og lærere er der enighed om, at når børnene optræder foran andre og viser det, de har lært, skaber det en stolthed hos eleverne. Denne følelse af succes bidrager til et øget engagement i undervisningen, som tovholderne bemærker.

Fleere lærere fremhæver, at succesoplevelsen ikke afhænger af størrelsen eller omfanget af koncerterne; det kan ligeså vel være OrkesterMesterFesten som at optræde for skolekammerater hjemme på skolen.

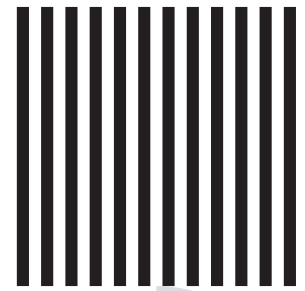
Uanset arrangementets størrelse opnår børnene en succesfølelse, når de får mulighed for at vise, hvad de har øvet sig på. Der er stor variation på tværs af skolerne i, hvor hyppigt der afholdes koncerter. Nogle steder sker det to gange om året, mens andre er mere aktive og optræder ved skolens juleafslutning, morgensang eller sammen med et lokalt orkester. Fælles for alle skoler er dog OrkesterMester-dagen, som udgør årets højdepunkt, og derudover også er det tidspunkt, hvor engagementet for OrkesterMester opleves størst; både hos børnene og deres forældre.

“Om det er for 0., eller 4. klasse, om det er for forældre, det er lige meget. De bliver superstolte, når de optræder.”

– Tovholder, folkeskolelærer

“Vores tur ud til Aarhus Symfoniorkester, det er stort for eleverne. Det kan jeg mærke på dem.”

– Tovholder, folkeskoleleder

Gode råd og refleksioner fra tovholderne til organiseringen af OrkesterMester

Som dette afsnit har vist, spiller rammerne omkring OrkesterMester-forløbet en vigtig rolle for både børn og voksne. De deltagende tovholdere og lærere er blevet bedt om at dele deres bedste råd og erfaringer med selve organiseringen af OrkesterMester, og disse bevæger sig i spændingsfeltet mellem små detaljer, som hvor instrumenterne skal opbevares mellem lektionerne, til de større spørgsmål om, hvor mange lærere, instrumenttyper og lokaler der skal bruges.

- **Hvor skal OrkesterMester bo?
Tænk gerne i en fast base**
- **Det er ikke nødvendigt med mange instrumenter for at skabe en god orkesteroplevelse for børnene**
- **Lav klare aftaler om, hvor instrumenterne opbevares og om eleverne må have dem med hjem**
- **Planlæg og spil flere koncerter**
- **Støt op om et kollegialt samvær mellem lærer og musikskolelærer.**

Samarbejdet mellem folkeskole og musikskole

Et vigtigt omdrejningspunkt for OrkesterMester er samarbejdet mellem folkeskole og musikskole, hvor to forskellige undervisnings-traditioner skal mødes.

Samarbejdet kan være en udfordring, og særligt hvis de involverede parter arbejder ud fra forskellige målsætninger. Dette afsnit undersøger, hvad der skal til for at etablere et godt samarbejde og hjælpe OrkesterMester godt på vej.

Det er vigtigt, at der er en tydelig og engageret tovholder

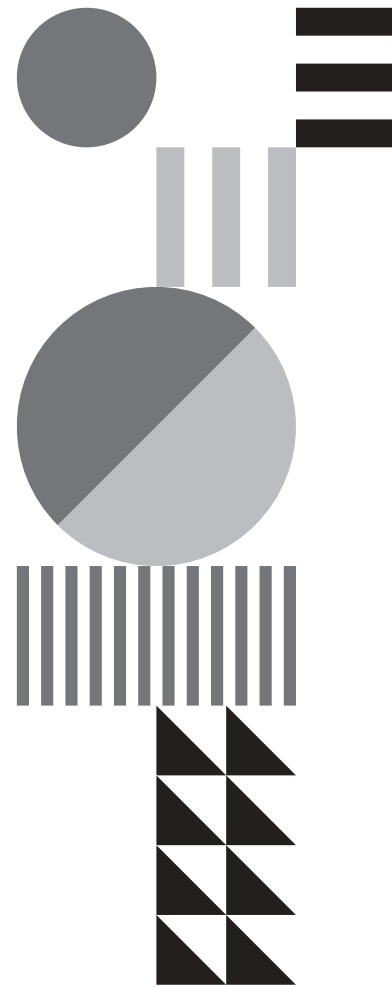
Lærere såvel som tovholdere er enige om, at det er lettest for alle parter, når der er en tydelig ansvarsfordeling fra start, og når samarbejdet på tværs hjælpes godt på vej.

“Der var ingen, der vidste, hvad der skulle foregå til den prøve. Og jeg gjorde ikke noget. Fordi vi havde aftalt, at det skulle jeg ikke. Så det gik jo galt. Der var voksne, der pludselig stod og brølede elever ind i hovedet, fordi der slet ikke var styr på det. Vi havde et møde ugen efter, ‘Hvem havde ansvaret for den prøve?’, spurgte jeg. ‘Det havde vi alle sammen’, sagde de så. Når alle har den, så har ingen den.”

– Tovholder, folkeskolelærer, om en intern OrkesterMester-prøve, der gik galt

Tovholderens betydning for OrkesterMesterforløbet kan ikke undervurderes. Uanset om det er en folkeskoleleder, musikskoleleder, eller underviser, opleves vedkommende som helt afgørende for at sikre, at forløbet kan køre gnidningsløst og nå sine mål. Ansvaret i det daglige er bredt fordelt på de deltagende skolerne, men der er en generel enighed om, at det er vigtigt at vide, hvem der har det overordnede ansvar, og at alle kan pege på den person.

Derudover er der bred enighed om, at en engageret tovholder kan have en afgørende indflydelse på forløbets succes. På flere skoler har både tovholdere og lærere givet udtryk for, at tovholderens engagementet ofte alene kan bane vejen for OrkesterMester, og der er eksempler på, hvordan en tovholders passion og dedikation i enkelte tilfælde kan ses som en slags ildsjæl mere end en koordinerende tovholder.

En fælles forventningsafstemning er alfa og omega

Forventningsafstemning spiller en afgørende rolle for at sikre succes af et Orkester-Mester-forløb. På tværs af de deltagende skoler er der en klar erkendelse af, at hvis de forskellige interessenter ikke er enige om formålet, målet og succeskriterierne, kan forløbet hurtigt tage en negativ drejning. Når samarbejdet går skævt, er der ofte oplevelser af, at det skyldes manglende enighed om grundlæggende elementer. For eksempel er der steder, hvor OrkesterMester opfattes som et rekrutteringsredskab for den lokale musikskole. Andre steder opstår der løbende uenighed om, hvorvidt man skal fokusere på børnenes eller musikskolelærernes succeskriterier. Dette kan føre til konflikter, når beslutninger skal træffes.

Nøglespørgsmål, der melder sig, er blandt andet: Er det musikskolelærernes eller børnenes succeskriterier, man sigter efter? Hvem træffer beslutningerne, og respekterer de involverede parter dem? Hvordan sikrer man en effektiv kommunikation mellem skolen, musikskolen og forældrene? Er Orkester-Mester primært et redskab til at rekruttere flere til musikskolerne, eller er det et fag, der skal introducere skolebørn til instrumenter?

Flere af de deltagende skoler peger desuden på to centrale spørgsmål, man bør stille sig selv ved opstarten af et OrkesterMester-forløb, der kan hjælpe samarbejdet mellem folkeskole og musikskole godt på vej. Disse to spørgsmål opleves at kunne danne grundlag for en vellykket implementering af Orkester-Mester-forløbet og sikre, at alle interessenter arbejder mod fælles mål:

- **Hvad er vores fælles succeskriterie?**
- **Hvad er vores fælles overordnede formål?**

"Men hvad er kriterierne for succes? Det skal ikke være lærernes succes, der står først. Vi har de børn, vi har. Og så når vi måske ikke særlig langt musikmæssigt."

– Tovholder,
folkeskoleleder

"Der er rygter om, at slagtøj skal ud, fordi det er for dyrt, men der har jeg sagt til mine lærere, at det gider jeg sgu ikke være med til. Så tager vi det selv med."

– Tovholder,
folkeskoleleder

Forventningsafstemningen involverer også forældre og børn

Den kvalitative evaluering viser, at OrkesterMester opfattes meget forskelligt, afhængigt af hvem man spørger. For tovholdere og musikskoler opleves OrkesterMester som en gave til eleverne, der igennem initiativet får en unik chance for at lære at spille på et instrument. For mange af folkeskolelærerne opleves det som en god mulighed for et toårigt forløb, hvor de kan udvikle klassen yderligere. For eleverne er OrkesterMester oftest blot endnu et fag i skolen, som det ikke er sikkert, de fortæller så meget om derhjemme, hvorfor forældrene måske ikke er så involverede eller engagerede. Når der er forskellige opfattelser af, hvad forløbet er, eller skal være, vil der også være forskellige ideer om forventningerne til børnene.

Det ses bl.a., når der opstår uenigheder om, hvor meget børnene forventes at øve mellem OrkesterMester-timerne. Hvis dette er ønsket fra lærernes side, vil det være væsentligt at involvere både børn og forældre i målene for at sikre den bedste opbakning som muligt.

*“Det er et krav fra os på musikskolen at der skal være 60 minutters møde mellem musikskolelærer og skolelærer om ugen. Det er afgørende for om undervisningen lykkes.
– Tovholder, musikskoleleder*

Ugentlig dialog og skriftlige aftaler giver følelsen af at være et team

Det kan være svært at forene musikskolens og folkeskolens forskellige kulturer. Erfaringer på de deltagende skoler indikerer, at det gode samarbejde baserer sig på en konstant dialog og at have et fælles kompas. I den forbindelse virker det nyttigt at facilitere samarbejdet løbende ved at have ugentlige møder eller aftaler. I mødet mellem folkeskolelærer og musikskolelærer viser erfaringerne også, at den lokale tovholder er vigtig for at oversætte mellem musikskolen og folkeskolens undervisningstraditioner.

En af de deltagende musikskoler fortæller bl.a., at de har gjort sig meget gode erfaringer med at afvikle ugentlige møder udenom selve undervisningen mellem de deltagende musikskolelærere og folkeskolelærere, at dette nu er blevet et krav for samarbejdet. Udover at de ugentlige møder omhandler undervisningsplaner og elevhåndtering, etc., opleves møderne også at have positiv indvirkning på oplevelsen af at være kolleger og et team.

Musikskolelærernes undervisningstraditioner opleves svære at forene med folkeskolen

Repræsentanter fra alle interessentgrupper i OrkesterMester - herunder musikskolelærere - har givet udtryk for, at det kan være en udfordring for musikskolelæreren at træde ind i folkeskolens rammer. Det kan være svært at forene to undervisningskulturer i ét og samme forløb. Det kræver både tilpasning og tålmodighed - fra begge parter.

"Børnene synes det er for kaotisk at spille sammen alle sammen. Der er en grund til at man går til soloundervisning."

- Musikskolelærer

Musikskolelærerne er i høj grad vant til at give soloundervisning til elever, de kender, der allerede er interesserede i deres instrument. I folkeskolens rum bliver de imidlertid nødt til at skifte fra at være specialister til at være generalister i undervisningen og samtidig håndtere større grupper af elever, hvoraf nogle er engagerede, nogle blot er til stede, og andre modstræbende deltager.

Derudover møder musikskolelæreren i mange tilfælde kun ind én dag om ugen, og flere udtrykker en oplevelse af at være "ugens gæst" og at være på udebane. Disse udfordringer er noget, som mange musikskolelærere har givet udtryk for, og som tovholderne også ofte anerkender. På de skoler, hvor der tages hånd om musikskolelærernes udfordringer, f.eks. ved at have folkeskolelærere med i undervisningen, skabes der et venskabligt og kollegialt samarbejde, hvilket gør det lettere for musikskolelærerne at navigere i folkeskolens rammer.

"Det der med at rumme børn... Det er jo virkelig en udfordring, nogle af musiklærerne har haft."

- Folkeskoleleder

Kendskab til børnegruppen sikrer den gode afvikling af OrkesterMester

Der er bred enighed blandt alle interessentgrupper om, at musikskolelæreren kan stå over for udfordringer, når de underviser i folkeskolens rammer. På samme måde anerkendes det fra alle interessentgrupper, at en lærer, som allerede kender børnene, spiller en vigtig rolle i afviklingen af OrkesterMester-undervisningen. I nogle tilfælde er der lige så mange folkeskolelærere til stede i undervisningen, som der er musikskolelærere. Dette betyder, at musikskolelæreren aldrig står alene, og at lærerne samarbejder parvis. Andre steder deltager tre musikskolelærere og en klasselærer, der skifter mellem de forskellige grupper. Endelig er der steder, hvor folkeskolelæreren ikke deltager som underviser, men som en elev, der også skal lære at spille instrumentet. Uanset den konkrete konstellation er folkeskolelæreren tilstedeværelse afgørende.

Folkeskolelæreren tilstedeværelse i starten af forløbet er vigtig for at etablere gode relationer til børnene, og senere spiller de en afgørende rolle i at fastholde fokus og hjælpe med klasseledelse. På tværs af mange interviews er der enighed blandt tovholdere og musikskolelærere om, at det ikke er realistisk at undvære folkeskolelæreren eller det pædagogiske personale i undervisningen, så længe der er en forståelse og et godt samarbejde mellem folkeskolelæreren og musikskolelæreren. Disse fælles bestræbelser er afgørende for at sikre et vellykket forløb for alle involverede parter.

”Det vigtige var, at der var et personale på, som havde gode relationer til børnene fra starten.”

– Tovholder, folkeskoleleder

Det er bedst, når hele skolen synes, at OrkesterMester er en god idé

Der er bred enighed om, at OrkesterMester-forløbet er rarest for alle parter, når det øvrige skolemiljø kender til og bakker op om forløbet. Stort set alle skoler peger på, at det – udover de logistiske overvejelser omkring selve organiseringen af OrkesterMester og samarbejdet mellem musikskole og folkeskole – er vigtigt at involvere den øvrige skole. Her opleves det som afgørende for et succesfuldt OrkesterMester-forløb, at der opnås opbakning fra folkeskolens øvrige lærere.

”Eleverne bliver gladere, når de kan mærke, der er voksne, som går op i det, og er glade, når de spiller. Det virker modsat, når nogen skælder ud over at de larmer, eller at instrumenterne fylder”

– Tovholder, musikskolelærer

Erfaringerne viser, at OrkesterMester-forløbet kan medføre udfordringer for de øvrige lærere på skolen – eksempelvis ved at OrkesterMester optager flere undervisningslokaler, hvilket kan påvirke skolens øvrige daglige aktiviteter, eller at OrkesterMester-timerne medfører betydelige støjgener i løbet af skoledagen, hvilket har givet anledning til klager og bekymringer blandt både tovholdere og lærere. I visse tilfælde er der også rapporter om elever, der medbringer deres instrumenter til andre timer og derved forstyrrer andre læreres undervisning.

Disse udfordringer understreger vigtigheden af at involvere og informere det øvrige personale på skolen, og arbejde på at finde løsninger, der imødekommer alles behov. Det er en fordel, når der skabes positiv synergi mellem OrkesterMester-forløb og resten af skolens aktiviteter.

"Selve lærergruppen på skolen er ikke så meget med, men alle synes, det er lidt fedt, de står og trutter derude."

– Tovholder, folkeskolelærer

Lokal succeshistorie

Når klasselæreren også skal lære at spille, skaber det engagement hos børnene

Den kvalitative undersøgelse af børnenes oplevelse af OrkesterMester viser, at børnene kan have svært ved at navigere i de mange førstegangsoplevelser, der er forbundet med forløbet. For at hjælpe børnegruppen godt på vej, besluttede en folkeskolelærer sig for at sætte sig på skolebænken sammen med eleverne for at lære at spille på instrument med dem. Her er erfaringen, at når klasselæreren sætter sig ved siden af eleverne og er "elev" i OrkesterMester understøtter det musikskolelærerens undervisning, og viser samtidig børnene, at det er helt i orden at opleve udfordringer ved at lære.

Samtidig var der en skjult agenda fra klasselæreren, der håbede på at kunne understøtte undervisningen på sigt.

"Jeg ville også gerne spille med – så når børnene kigger på mig og spiller forkert, synes de ikke det er så pinligt selv at gøre det."
– Klasselærer

Gode råd og refleksioner fra tovholderne til det gode samarbejde om OrkesterMester

I samarbejdet mellem folkeskole og musikskole mødes to verdener, der kommer fra vidt forskellige undervisningstraditioner. Disse skal lære at sameksistere i OrkesterMester. Som dette afsnit har vist, er det vigtigt at arbejde ud fra klare definerede roller, en fælles retning og godt kollegaskab. Når lærere og tovholder skal give gode råd til andre skoler, peger de på vigtigheden i at sætte rammerne for samarbejdet tidligt i forløbet. Her spiller forventningsafstemningen før forløbets start en afgørende rolle.

- Sæt en fælles retning inden forløbets opstart
- Lad tovholderen have ansvaret
- Skab en team-følelse – også udenfor undervisningen
- Involver det øvrige skolemiljø, så der er bred opbakning til OrkesterMester
- Skab kollegaskab mellem musikskolelærere og folkeskolelærere.
- Del forventningsafstemningen med forældre – så engagementet er fælles.

Etablering af et frivilligt skoleorkester

Selvom næsten alle deltagende skoler har forsøgt sig i en eller anden udstrækning, er det omkring halvdelen af skolerne, der er lykkedes med at skabe frivillige orkestre. Et frivilligt orkester kan – som OrkesterMester – se ud på mange måder, og ikke to frivillige orkestre har

været organiseret ud fra samme principper. I denne del af undersøgelsen ser vi nærmere på det frivillige orkester. Hvad har virket? Hvad har været udfordrende? Hvad har virket, når det er lykkedes? Hvad har læringen været, når det ikke er gået som ønsket?

Der er mange hensyn, når man skal skabe et attraktivt fritidstilbud til målgruppen

Undersøgelsen af børnemålgruppen viser, at OrkesterMesters målgruppe ofte har travlt i deres fritid. Mange børn går allerede til flere ting ugentligt, som de ønsker at blive gode til, og derfor lægger mange timer i. På tværs af de deltagende skoler er der stor opmærksomhed på, hvilke fritidstilbud der ellers tilbydes på og i nærheden af skolen. Her kan flere tovholdere mærke, at målgruppen kan være svær at fange og fastholde, hvilket både handler om tilbuddets indhold og logistikken omkring det. Flere i børnemålgruppen søger mod fritidstilbud, der smager voksent, og her falder et frivilligt skoleorkester ikke altid i god jord.

Herudover har mange tovholdere overvejet, om det frivillige orkester f.eks. skal finde sted på skolen eller musikskolen? Om flere skoler skal involveres i det samme orkestertilbud? Om man konkurrerer med den ugentlige aftenåben på den lokale klub på den valgte ugedag for orkestret?

Undersøgelsen viser, at der er mange hensyn at tage, og på enkelte skoler har man i stedet forsøgt at etablere det frivillige skoleorkester i løbet af skoledagen, for ikke at konkurrere om den populære fritid.

“Klubben var vores største konkurrent. Den blev et trin ind i voksenlivet og 4. klasserne vil hellere vende det barnlige – altså orkesteret – ryggen.”

– Tovholder, musikskoleleder

På tværs af skolerne oplever flere tovholdere ligeledes, at det kan være en udfordring at fastholde børnenes interesse for skoleorkestret over længere perioder.

“Vi havde et orkester, men det var meget få børn, og så lukkede det lige så stille sig selv.”

– Tovholder, folkeskoleleder

Det frivillige orkester opleves svært både at etablere og drive

Under halvdelen af de ti deltagende skoler er lykkedes med at etablere et frivilligt orkester. På tværs af landet fortæller både tovholdere og lærere, at det bl.a. har været svært at få opbakning fra elever og forældre, og at det har været en udfordring at rekruttere elever til orkestrene. Etableringen af et frivilligt orkester indeholder mange af de samme udfordringer, som skolerne oplever i forbindelse med OrkesterMester: logistik, ejerskab, personale, og ressourcer. Parallelt med at skolerne forsøger at forløse ét orkester i OrkesterMester-forløbet, forsøger flere at etablere et frivilligt orkester og i dét skabe et godt fritidstilbud, der er attraktivt for en børnegruppe, der i de fleste tilfælde allerede dyrker mellem 2-4 fritidsinteresser om ugen. Her peger flere på, at det både er svært at etablere og herefter drive det frivillige orkester, og at det kræver mange interessedetimer og ildsjæle at lykkes.

"De var lidt pressede, så vi var lige ved at nedlægge det. Så vi måtte lave en mini-koncert for resten af skolen, og så fik vi tilmeldinger nok."

– Tovholder, folkeskoleleder

Andre steder formår OrkesterMester-forløbet ikke at bygge bro mellem eleverne og det frivillige orkester. I den kvalitative undersøgelse blandt børnemålgruppen fortæller elever, der aktivt har opgivet det frivillige orkester, at den indledende lyst til at blive del af skoleorkestret handlede om en nysgerrighed på instrumenterne og ønsket om socialt samvær.

Fravalget derimod handlede om for store niveau- og aldersforskelle i de frivillige orkestre. De elever, som har spillet længe (1-2 år) oplever ikke at få nye udfordringer, når orkestret også skal kunne rumme elever, der er helt nye på deres instrumenter. Når de nyeste medlemmer sætter barren for niveauet, falder incitamentet til at blive ved hos de ældre. Derudover beskriver flere af børnene, at interessen for at blive i orkestret også er bundet op på de enkelte lærere og de andre deltagende elever. Det sociale element virker således til at være alfa omega.

"De største udfordringer var for få børn. Men jeg har ingen klare svar på om det var niveau, forventninger, eller om det var den forkerte underviser fra Kulturskolen."

– Tovholder, folkeskoleleder

Koncerter fungerer som det bedste rekrutteringsmiddel hos forældrene

Rekruttering er en hovedpine hos mange tovholdere, når det handler om at finde nye deltagere til det frivillige skoleorkester. På de deltagende skoler ses der flere strategier til, hvordan og hvornår rekrutteringsprocessen til det frivillige orkester implementeres. På enkelte skoler reklameres der for det frivillige orkester på et indledende forældremøde, når Orkester-Mester-forløbet introduceres til de nye klasser. Andre skoler deler flyers ud til eleverne i OrkesterMester-klasserne for at skabe nysgerrighed, og hos andre begynder rekrutteringsprocessen først, når OrkesterMester-forløbet er ved at være ved vejs ende, og man ønsker at fastholde elevernes interesse. Flere erfaringer peger dog på, at koncerter virker til at være det mest oplagte sted at rekruttere nye til det frivillige orkester, fordi man her har forældrenes fulde opmærksomhed.

Én ting er, at andre børn oplever, at det er spændende at være med i orkestret, noget andet er, at forældrene får øjnene op for orkestret. Det er ikke altid afgørende, hvilken slags koncert det drejer sig om – det kan være juleafslutningen eller den store OrkesterMester-dag. Det afgørende er, at forældrene oplever orkestret. Når forældrene bliver imponerede til en koncert, bliver de motiverede på deres børns vegne, og forældrenes motivation og opbakning opleves som afgørende for, at det frivillige orkester kan lykkes. Dette handler også om, at sikre, at børnene møder op til orkestret.

*"Suset at de spillede med til salmerne til julekoncerten i kirken var meget, meget stort. Jeg ved ikke om børnene fattede det, men forældrene blev blæst bagover."
– Tovholder, musikskoleleder*

Når det handler om forventninger og mål, minder OrkesterMester og det frivillige orkester om hinanden

Det er mange af de samme udfordringer, der kendetegner organiseringen af OrkesterMester og det frivillige orkester, udover spørgsmålet om rekruttering. Når de deltagende skoler fortæller om deres erfaringer med at etablere frivillige orkestre, tegner der sig et billede af, at følgende punkter er vigtige at have sig for øje – inden man starter et frivilligt orkester.

Forventningsafstemningen

Alle tovholdere peger på, at det er vigtigt at gøre op med sig selv, hvad det overordnede ønske med det frivillige orkester er. Hvad ønsker man at opnå med det frivillige orkester, og hvad ønsker man, at deltagerne skal få ud af det?

Handler det eksempelvis om at skabe en stærk musiktradition på den enkelte skole, om at skabe interesse for solundervisning hos musikskolerne på sigt eller om noget helt tredje?

Tilhørsforholdet

I forlængelse af forventningsafstemningen er det ligeledes vigtigt at overveje, hvor det frivillige orkester skal høre til. Skal det foregå på den enkelte folkeskole eller på den lokale musikskole? I disse overvejelser skal det ligeledes aftales, hvem der har ansvaret for at drive det frivillige orkester. Erfaringerne viser, at for de orkestre, hvor forventningsafstemningen er klar og ejerskabet er placeret, har skolerne en oplevelse af, at orkestrene begynder at være en succes, og kan være med til at skabe en kultur.

**Lokal
succeshistorie**

Når orkestret er i skoletiden har eleverne lettere ved at vælge det til

Mange børn har et rigt fritidsliv med attraktive alternativer. I skoletiden kan det være nemmere at styre alternativerne, og derfor kan et orkester i en mellemtime være en god løsning til at skabe interesse hos eleverne. Her har enkelte skoler eksempelvis haft stor succes med at etablere det frivillige orkester i en mellemtime, hvor alternativet er elevråd, kor eller lektielæsning. Andre skoler har med en vis succes etableret deres frivillige orkester på samme dag som OrkesterMester-undervisningen, så eleverne allerede er i 'musik-humør'.

"Vi druknede lidt i vores egen succes, da vi lagde orkestret i en time, hvor alternativet var at eleverne kunne lave lektier."
– Folkeskolelærer

Lokal succeshistorie

Start det frivillige orkester før eleverne starter i OrkesterMester-klasserne

At opbygge et orkester som en del af en skoles identitet tager tid, og når man som skole kan krydse af, at det er en del af formålet med orkestret, kan man begynde at lægge en strategi. En musikskole beretter f.eks., at de ønsker at indføre musikkendskab på en af deres samarbejdsskoler, og derfor sætter de ind, før eleverne kommer ind i OrkesterMester-klasserne. De har derfor skabt et tilbud til 0-1. klasserne, der i SFO'en kaldet 'Stryg og leg', hvor eleverne introduceres til instrumenter, hvilket både giver børnene bedre forudsætninger, når OrkesterMester-forløbet starter og kickstarter rekrutteringen til det frivillige orkester. Erfaringen er, at over tid bliver endnu flere børn introduceret til instrumenter og til orkester som fritidsaktivitet, hvor med orkestret kan blive en etableret del af skolens liv, kultur og identitet.

"Det er blevet en del af skolens identitet. Vi har oplevet at halvdelen af en skole med 900 elever har spillet på et instrument."
– Tovholder,
musikskoleleder

Gode råd og refleksioner fra tovholderne til etablering af et frivilligt orkester

Erfaringerne viser, at det i høj grad handler om tålmodighed og timing, når man ønsker at skabe et frivilligt orkestertilbud. Flere oplever, at det er svært at få børn til at tilvælge det frivillige orkester, og endnu sværere, når eleverne når 4. klasse og derover. Der hvor erfaringerne er succesfulde er på skoler, hvor børnene tidligt møder musik og instrumenter som del af skolens kultur. Når der tidligt kan skabes interesse og forståelse for musik som en central del af skolens liv, bygges der et fundament for skoleorkestret, der kan bidrage til en løbende rekruttering til orkestret.

- Der sker meget med børn fra 2.-4. klasse – husk elevernes sociale liv.
- Børn i målgruppen leder efter udfordringer – vær opmærksom på niveauforskelle hos eleverne.
- Musikvalg kan være med til både lokke til og afskrække elever.
- Hvilken institution har orkestret et tilhørsforhold til, og hvor bor det?
- Vær opmærksom på andre lokale aktiviteter eller konkurrerende tilbud.
- Rekruttering handler i høj grad om synlighed.

Om OrkesterMester

OrkesterMester er en landsdækkende indsats under Musikhandleplanen 2023-2027, der sigter mod at etablere skoleorkestre og -kor på tværs af landet. Formålet er at fremme børns musikalske færdigheder og styrke trivsel gennem musikalske fællesskaber. Gennem samarbejde mellem musik- og kulturskoler og folkeskoler ønsker OrkesterMester at skabe trygge, sjove og relevante adgange til musik, der beriger børnenes skoleliv og skaber livslange adgange til oplevelser, læring og fællesskaber.

OrkesterMester blev i 2018 opstartet med støtte fra NordeaFonden. Fra 2019 fik OrkesterMester støtte gennem Musikhandleplanen 2019-2022, og senest er OrkesterMester kommet med i Musikhandleplanen 2023-2026. OrkesterMester har gennem en årrække også modtaget støtte fra AugustinusFonden til gennemførelse af de årlige OrkesterMesterFester i landets koncerthuse.

Om Will & Agency

Will & Agency er et hybrid konsulentfirma, der specialiserer sig i social data science ved at forene human data og big data i en analytisk ramme. Vores analytiske og rådgivningsmæssige arbejde omfatter en bred vifte af kunder, herunder store danske og internationale brands, offentlige myndigheder samt film-, medie- og kulturbrands og oplevelser – særligt med børn og unge som målgruppe. Vores arbejde bygger på solide analyser, antropologisk analyse, og med et særligt fokus på børn og unge sikrer vi, at børnenes stemmer altid bliver hørt og formidlet.

Kvalitativ undersøgelse af
børnemålgruppens og tovholdernes
oplevelse af OrkesterMester

April 2024

will&agency